

A Fővárosi Ítéltábla a Sasvári Ügyvédi Iroda (felperesi jogi képviselő címe, ügyintéző: dr. Sasvári Attila ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek a Nagy és Kiss Ügyvédi Iroda (alperesi jogi képviselő címe, ügyintéző: dr. Nagy Szilárd ügyvéd) által képviselt I. rendű alperes neve (I. rendű alperes címe) I. rendű, a személyesen eljáró II. rendű alperes neve (II. rendű alperes címe) II. rendű és III. rendű alperes neve (III. rendű alperes címe) III. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2021. január 26-án kelt 7.G.40.059/2020/11. számú végzésével kijavított 2021. november 19-én kelt 7.G.40.059/2020/7. számú ítélete ellen a II. rendű alperes 8., 21. és 26. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

v é g z é s t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja;

a másodfokú perköltséget a felperesnél 20.000 (húszezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjban, a II. rendű alperesnél 20.000 (húszezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjban és 74.240 (hetvennégyezer-kétszáznegyven) forint fellebbezési illetékben állapítja meg.

A végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A felperes eredeti, a bíróságra napján érkezett, az pénzügyi intézmény nevével szemben előterjesztett keresetében a napján megkötött zálogszerződés egyes rendelkezéseinek a tisztességtelenség miatti érvénytelenségének, a szerződés részleges érvénytelenségének a megállapítását kérte.

[2] A felperes a keresetét 2016. március 23. napján megváltoztatva kérte a II. rendű alperessel-én kötött önálló zálogjoggal biztosított kölcsönszerződés I.1.1., I.1.3. és I.6.1., továbbá II.7. pontjaiba foglalt szerződési feltételek tisztességtelenségének, semmisségének megállapítását a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209/A. § (2) bekezdése, továbbá a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelenségnek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdés a) és b) pontjai alapján. Az elsőfokú bíróság a 2016. június 20-án kelt és július 14-én jogerőre emelkedett végzésével a pert a felperes és az I. rendű alperes között megszüntette, majd a 2017. június 29-én kelt 7.G.40.984/2015/22. számú ítéletével a felperes

keresetét elutasította és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek 30.000 forint perköltséget, továbbá az államnak a Nemzeti Adó- és Vámhivatal felhívására 36.000 forint illetéket.

[3] A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2019. április 17-én kelt 13.Gf.40.620/2018/8-II. sorszámú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította, a másodfokú perköltséget a felperesnél 10.000 + áfa összegű ügyvédi munkadíjban és az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 48.000 forint fellebbezési illetékben állapította meg.

Előírta az elsőfokú bíróságnak, hogy a megismételt eljárásban a tárgyalás ismételt megnyitását követően fel kell hívnia a felperest a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendelkezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) 37. § (2) bekezdésében foglalt jogkövetkezményre figyelmeztetés mellett, hogy a kereseti kérelmét a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésének megfelelő tartalommal terjessze elő, majd a felhívás eredményétől függően kell az elsőfokú eljárást folytatnia.

[4] A felperes a megismételt elsőfokú eljárás során – az elsőfokú bíróság DH2 törvény 37. § (1) és (2) bekezdésén alapuló felhívását követően – megváltoztatott keresetében a közte mint adós és a II. rendű alperes jogelődje mint hitelező között 2008. június 25. napján 303/00805/08. számon közjegyzői okiratba foglalt önálló zálogjoggal biztosított szabadfelhasználású kölcsönszerződés (továbbiakban: kölcsönszerződés) árfolyamkockázatot korlátlanul rá hárító szerződési feltételei tisztességtelenségéből eredő, a teljes szerződésre kiható érvénytelenség megállapítását kérte az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése és 209. § (1) bekezdése alapján. Jogkövetkezményként az rPtk. 237. § (2) bekezdése alapján a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte. Előadta, hogy a szerződés alapján fennálló tartozását már teljesítette, 24.702.736 forintot fizetett ki, ehhez képest azonban a kötelezettsége 23.774.763 forint volt, így 927.973 forint visszafizetésére kérte kötelezni a II. rendű alperest. Kérte a III. rendű és a IV. rendű alperest a fentiek túrására kötelezni. A megváltoztatott keresetében idézte a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § (1) bekezdés a) pontját is.

[5] A II. rendű - IV. rendű alperesek a felperes megváltoztatott keresetére érdemi ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

[6] A Budapest Környéki Törvényszék a 2020. november 19. napján kelt 7.G.40.059/2020/7. számú ítéletével a 2008. június 25. napján kelt 303/00805/08. számú kölcsönszerződést a megkötésének napjára visszamenőleges hatállyal érvényessé nyilvánította. Kötelezte a II. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 927.973 forint tőkét és 838.200 forint perköltséget. Kötelezte a II. rendű alperest, hogy a

Nemzeti Adó- és Vámhivatal külön felhívására fizessen meg a Magyar Államnak 941.000 forint illetéket. A III. rendű és IV. rendű alpereseket a fentiek türéseire kötelezte.

[7] Az ítélete indokolásában rögzítette, hogy a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.620/2018/8-II. számú végzésének megfelelően a megismételt eljárásban felhívta a felperest az elszámolás előterjesztésére, e körben a felperes a kötelezettségének eleget tett, a keresetét módosította, azonban a II. rendű alperes arra vonatkozó érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő annak ellenére, hogy a bíróság tájékoztatta a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 141. § (2) bekezdés és (6) bekezdéséről, valamint az rPp. 8. §-áról, illetve a jogkövetkezmények alkalmazására figyelmeztette. A bizonyítási eljárás során foganatosította a felperes és a II. rendű alperes személyes meghallgatását, tájékoztatta a feleket a bizonyításra szoruló tényekről az rPp. 3. § (3) bekezdése alapján. Felhívta a II. rendű alperes figyelmét, hogy amennyiben a felperes módosított keresetében foglalt elszámolásra is kiterjedő érdemi nyilatkozatot nem tesz, azt akként fogja értékelni, hogy az abban foglaltakat vitatni nem kívánja, valamint figyelmeztette, hogy a nyilatkozat elmaradásának hiányában további nyilatkozatai bevéára nélkül érdemben fog határozni. Arra tekintettel, hogy a II. rendű alperes a tárgyalás berekesztéséig a felperes módosított keresetére vonatkozó érdemi nyilatkozatot nem terjesztett elő, az érdemi határozatban a mulasztás jogkövetkezményeit levonta, és a II. rendű alperes nyilatkozatának bevéára nélkül döntött.

[8] Az elsőfokú bíróság az rPtk. 205. § (1) bekezdése és a 205/B. § (1) bekezdése, a rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és a c) pontja felhívásával kifejtette, hogy a felperes azon hivatkozása, hogy az egyedi kölcsönszerződés nem tartalmazza a szerződés tárgyát, valamint az összes költség, kamat, járulékok és éves százalékban kifejezett összegét nem valós. A szerződésben feltüntetésre került a folyósítandó kölcsön összege forintban megjelölve, amely a 6/2013. számú PJE határozat tartalma szerint elégséges módja a szerződés tárgyának megjelölésére, így a szerződés érvénytelensége ezen okból nem állapítható meg.

[9] Az rPtk. 209. § (1)-(2) bekezdése, az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése és az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdése felhívásával rögzítette, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességességének a vizsgálata körében a kölcsönszerződés III.2. pontban foglaltakat vizsgálta. A II. rendű alperes részére bizonyítandó tényként megjelölte a Kúria 2/2014. PJE határozatában foglaltakra figyelemmel, hogy az árfolyamkockázat valós tartamára vonatkozó, konkrét és egyedi tájékoztatás megtörtént és annak mi volt a tartalma.

[10] Az elsőfokú bíróság azt tartotta szem előtt, hogy a deviza alapú kölcsönszerződések megkötésére általában azért került sor, mert az adós célja az volt, hogy a forint kölcsönszerződések esetén irányadó kamatnál alacsonyabb kamat mellett jusson kölcsönhöz. A perbeli esetben a szerződésben meghatározott kamatmérték 5,86% volt. A II. rendű alperes nem vitatta, hogy a szerződéshez kapcsolódóan külön kockázatfeltáró nyilatkozat megszövegezésére és annak a fogyasztó részére történő átadására nem került sor. A kölcsönszerződés az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezést nem tartalmazott, a kölcsönszerződés záró rendelkezéseinek III.2. pontjának tartalma nem felel meg az átláthatóság követelményének, abból nem állapítható meg, hogy a forint kedvezőtlen irányú

változása esetén a felperes terhei milyen módon változnak meg. A II. rendű alperes által nyújtott árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás ilyen módon nem felelt meg sem a 6/2013. PJE határozatban, sem a 2/2014. PJE határozatban foglalt követelményeknek. Az Európai Unió Bíróságának C-51/17. számú ügyben hozott döntése szerint az egyértelmű és világos tájékoztatás követelményének nem felel meg a szerződés záró rendelkezéseinek III.2. pontja, abból nem állapítható meg, hogy a bekövetkező árfolyamváltozás milyen konkrét következményekkel járhat. A felperes nyilatkozatából nem állapítható meg, hogy a II. rendű alperes szóbeli, kiegészítő tájékoztatása a kifejtett követelményeknek megfelelt volna, így mindezekre figyelemmel a szerződés záró rendelkezései között elhelyezett III.2. pontja tisztességtelenségét állapította meg az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján. Kifejtette, hogy az árfolyamváltozás kockázatát korlátlanul az adósra hárító szerződési feltétel tisztességtelenségének oka nem önmagában az, hogy a kockázatot az adósra kell viselnie, hanem az, hogy az adósra hárított kockázat korlátlan, annak nincsen felső határa, ezért az árfolyamváltozás kockázatát korlátlanul az adósra hárító szerződési feltétel tisztességtelensége nem eredményezheti az adós teljes mentesülését az árfolyamváltozás kockázatának viselése alól. Nem járhat azzal a következménnyel, hogy az adós szerződéskötéskor érvényes árfolyam alkalmazásával köteles teljesíteni a kölcsön teljes futamideje alatt, hanem az adós csak a kockázat korlátlan, felső határ nélküli viselése alól mentesíthetné. Amennyiben az árfolyamváltozás kockázatát korlátlanul az adósra hárító szerződési feltétel tisztességtelen, emiatt kiesik a szerződésből, így nem állapítható meg, hogy az adós milyen mértékben köteles viselni az árfolyamváltozás kockázatát. A támadott szerződési rendelkezés tisztességtelenségen alapuló érvénytelenségének az rPtk. 239. § (2) bekezdése alapján az a következménye, hogy a teljes kölcsönszerződés érvénytelen. A II. rendű alperes ellenkérelme hiányában a felperes által előterjesztett és a II. rendű alperes által sem vitatott elszámolás mellett érvényessé nyilvánította a kölcsönszerződést, kötelezte az alperest 927.923 forint megfizetésére.

[11] Az elsőfokú bíróság a pervesztes II. rendű alperest kötelezte a felperes perköltségének a megfizetésére. A felperes jogi képviselőjének munkadíját a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján a szerződésben rögzített kölcsönösszeg, azaz a 15.680.000 forint alapján állapította meg, és a perköltség összegének megállapítása során figyelemmel volt a Fővárosi Ítéltábla által megállapított 15.000 forintos másodfokú perköltség összegére is. A pervesztes II. rendű alperest kötelezte a felperes illetékfeljegyzési joga folytán előlegezett 941.000 forint illeték megfizetésére is.

[12] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a II. rendű alperes nyújtott be fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és a per megszüntetését kérte. Harmadlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet megváltoztatására és a kereset elutasítására irányult. Negyedlegesen az elsőfokú ítélet perköltségre vonatkozó rendelkezésének megváltoztatásával a felperes részére fizetendő perköltség 470.400 forintra történő leszállítását kérte.

[13] Érvelése szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a II. rendű alperest a felperes keresetváltoztatása kapcsán ellenkérelem előterjesztésére hívta fel, hiszen az rPp. 146/A. §-a alapján a felperes a keresetét az alperes érdemi ellenkérelmének előterjesztését követően 30

napon belül változtathatja csak meg. A II. rendű alperes ellenkérelmét 2016. február 25. napján terjesztette elő, a felperes 2019. augusztus 27. napján kelt keresetváltoztatása elkészett. Az elsőfokú bíróságnak az rPp. 146. § (3) bekezdése alapján az alperesek beleegyezését kellett volna kérni a keresetváltoztatásához, azonban a II. rendű alperes nem kívánt beleegyezni a keresetváltoztatásba, ekként az elsőfokú bíróság jogszabálysértő módon tárgyalta a módosított keresetet és hozott az ügyben ítéletet. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletében nem állapította meg a perbeli szerződés érvénytelenségét, csak a jogkövetkezmény tekintetében rendelkezett a szerződés érvényessé nyilvánításáról.

[14] A fellebbezése további indokai szerint az elsőfokú bíróság korábbi 7.G.40.984/2015/22. számú ítéletét a Fővárosi Ítéltábla hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására utasította azzal, hogy az eljárás ismételt megnyitását követően hívja fel a felperest keresetének a DH2 törvény 37. § (1) bekezdés szerinti tartalommal történt előterjesztésére. Ezt követően élt a felperes a keresetváltoztatással, azonban a megváltoztatott keresete továbbra sem felelt meg a DH2 törvény 37. § (2) bekezdése és a 37/A. §-ban írt feltételeknek. A csatolt számítása nem a felülvizsgálat elszámolási elszámoláson alapult, az nem felelt meg a jogszabályi feltételeknek, így az elsőfokú bíróságnak a pert a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésében foglaltak alapján meg kellett volna szüntetnie.

[15] Kérte, hogy a másodfokú bíróság legyen figyelemmel a felperes jogi képviselője által végzett munka arányára a 32/2003. (VIII.22.) IM rendeletben foglaltak szerint, mert az elsőfokú bíróság aránytalanul eltúlzott mértékben állapította meg a felperes részére fizetendő perköltséget. Az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg a 15.680.000 forintos pertárgyértéket is, hiszen a felperes marasztalásra irányuló kereseti kérelmet terjesztett elő, ahol 927.973 forint megfizetését kérte, ezen összeg alapján kellett volna megállapítania a pertárgyértéket.

[16] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint az mind eljárásjogi, mind anyagi jogi szempontból megalapozott volt. Az elsőfokú bíróság a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.620/2018/8-II. számú végzésében rögzített iránymutatásnak megfelelően járt el, amikor felhívta a felperest a DH2 törvény 37. § (1)-(2) bekezdései szerinti keresetmódosításra. A felhívásnak megfelelően 2019. augusztus 27-én a keresetváltoztatást előterjesztette. A keresetváltoztatása a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésében és 37/A. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelt, kérte a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását, a szerződés visszamenő hatállyal történő érvényessé nyilvánítását a szerződés megkötésének időpontjára, jogkövetkezmény levonása körében részletes elszámolást és összecszerűen megjelölt kereseti kérelmet terjesztett elő. Az általa csatolt számítás körében előadta, hogy felülvizsgálat elszámolással nem rendelkezik, ezért kérte annak csatolását a II. rendű alperestől, aki ezt nem tette meg. A számítását az alperesi hitelező által készített igazolással (banki kimutatás), illetve az általa jóváhagyott átutalási megbízásokkal (keresetváltoztatás 8-11. számú melléklet) bizonyította, és levezette számítását a Kúria 2019. június 20-i emlékeztetőjében írt számítási mód alapján is. Előadta, hogy a II. rendű alperes annak ellenére, hogy a felperes keresetváltoztatását kézhez vette, semmilyen kifogást nem terjesztett elő azzal szemben, nem ellenezte a keresetváltoztatást, amit úgy kell érteni, hogy végső soron hozzájárult a keresetmódosításhoz,

tekintettel az rPp. 141. § (2) és (6) bekezdésében, rPp. 105. § (1) bekezdésében foglaltakra. Az elsőfokú eljárás során a DH2 törvény és a másodfokú végzés alapján változtatta meg a keresetét, amelyet a II. rendű alperes egyáltalán nem vitatott, így a fellebbezésében felhozottak alaptalanok.

[17] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróságnak nem kellett az érvénytelenséget megállapítania az ítéletének a rendelkező részében, hiszen az ítélet rendelkező része szerinti érvényessé nyilvánítás, mint rendelkezés magában foglalja azt, hogy a kölcsönszerződés érvénytelen.

[18] A perköltség körében felhívta az rPp. 24. § (1) bekezdését és a DH törvények hatálya alá tartozó szerződés érvénytelenségével kapcsolatos perekkel foglalkozó konzultációs testület 2016. június 8-i ülésén elhangzottak 7. pontjában foglaltakat, mely szerint célszerű a pertárgy értékét nem a tényleges ellenszolgáltatás, hanem a szolgáltatás értéke (kölcsönösszeg) alapján meghatározni, hiszen a szerződésben kikötött szolgáltatásért járó ellenszolgáltatás alatt a gyakorlatban a szerződéses értéket kell érteni.

[19] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az alábbi indokok miatt a rPp. 252. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte.

[20] A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a II. rendű alperes jogelődje által alkalmazott, a kölcsönszerződés részévé vált Üzletszabályzat (továbbiakban: üzletszabályzat) 8. pontja szerint a bank és az ügyfél közötti üzleti kapcsolat során a szerződéses jogviszonyból eredő peres eljárások esetére a felek a hatásköri szabályokra tekintettel a helyi bíróságok közül a Pesti Központi Kerületi Bíróság, a megyei (fővárosi) bíróságok közül a Fővárosi Bíróság illetékességét kötötték ki.

[21] A felperes a másodfokú tárgyaláson hivatkozott az üzletszabályzat 8. pontjába foglalt kizárólagos illetékességi kikötés tisztességtelenségére is, ezért a másodfokú bíróság elsődlegesen az eljáró elsőfokú bíróság illetékességét, az üzletszabályzat 8. pontjában rögzített kikötés tisztességtelenségét vizsgálta.

[22] A fogyasztói szerződés érvényességével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 2/2011. PK vélemény 5.a) pontja szerint a fogyasztói szerződésben a fogyasztóval szerződő fél lakóhelye, vagy székhelye szerinti bíróság illetékességének – általános szerződési feltételen, vagy egyedileg meg nem tárgyalt feltételen alapuló – kikötése tisztességtelen.

[23] A fogyasztóval kötött szerződés kikötésének tisztességtelensége nem attól függ, hogy a feltétel kidolgozójának mi volt a szándéka, utóbb milyen gyakorlatot követ,

alkalmazza-e ténylegesen a kikötést. Jelentősége annak van, fennáll-e az elvi lehetősége, hogy a feltétel a fogyasztót hátrányos helyzetbe hozhatja. Az üzletszabályzat 8. pontja szerinti alávetésen alapuló, kizárólagos illetékességi kikötés rendelkezései a fogyasztói szerződés általános szerződési feltételeinek minősülnek, így ezen illetékességi kikötést tartalmazó rendelkezés alapján fennáll annak az elvi lehetősége, hogy a feltétel a fogyasztót hátrányos helyzetbe hozhatja.

[24] A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv (továbbiakban: Irányelv) értelmében vett fogyasztói szerződésben alkalmazott, az eladó vagy szolgáltató által előzetesen megfogalmazott és egyedileg meg nem tárgyalt feltétel, amely szerint a szerződésből eredő valamennyi jogvita esetén az eladó vagy szolgáltató székhelye szerinti bíróság illetékes, megfelel mindazon szempontoknak, amelyek alapján az Irányelv értelmében véve tisztességtelennek tekinthető. Az Európai Unió Bírósága (továbbiakban: EUB) rámutatott: egy ilyen feltétel következtében az a kötelezettség hárul a fogyasztóra, hogy a lakóhelyéhez képest esetleg távoli bíróság kizárólagos illetékességének vesse alá magát, ami megnehezítheti megjelenését a bíróság előtt. Egy ilyen feltétel azon - az Irányelv melléklete 1. q) pontja szerinti, valamint a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) pontja szerinti - feltételek kategóriájába tartozik, amelyek tárgya vagy hatása az, hogy kizárják vagy gátolják a fogyasztó jogainak érvényesítését peres eljárás kezdeményezése vonatkozásában.

[25] Az rPp. 30/A. §-a szerint a fogyasztói szerződés részévé váló tisztességtelen szerződési feltétel érvénytelensége tárgyában indított perre az a bíróság illetékes, amelynek területén a felperes belföldi lakóhelye, belföldi lakóhely hiányában belföldi tartózkodási helye, vagy - ha a felperes nem természetes személy - belföldi székhelye található. Ha a felperes belföldi lakóhellyel, tartózkodási hellyel vagy székhellyel nem rendelkezik, a bíróság illetékességét az alperes lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye, vagy - ha az alperes nem természetes személy - az alperes székhelye alapítja meg.

[26] Az üzletszabályzat 8. pontjában rögzített kikötés tisztességtelenségét tehát éppen a kizárólagossága alapozza meg, vagyis az, hogy a fogyasztói szerződés részévé váló tisztességtelen szerződési feltétel érvénytelensége tárgyában indított perekre irányadó illetékességi szabályt (rPp. 30/A. §) kizárja és ezáltal a fogyasztót az igényérvényesítési lehetőségeiben korlátozza. Mindebből az következik, hogy az Irányelv mellékletének 1. q) pontja és a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés i) pontja szerint az általános szerződési feltételen, egyedileg meg nem tárgyalt feltételen alapuló alávetés, kizárólagos illetékességi kikötés tisztességtelen. Ezen rendelkezés a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltételek támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítják meg.

[27] A bíróság e kikötés (fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételen, vagy egyedileg meg nem tárgyalt feltételen alapuló alávetéses kikötés) tisztességtelenségét hivatalból köteles észlelni, de annak semmisségét csak akkor állapíthatja meg, ha a fogyasztó - a bíróság felhívására - arra hivatkozik. A felperes a kikötés tisztességtelenségének a

megállapítását kereseti kérelmében nem kérte, azonban a bíróság illetékességének megállapítása körében a másodfokú tárgyaláson hivatkozott annak tisztességtelenségére. Figyelemmel arra, hogy a felperes fogyasztó a kizárólagos illetékességi kikötés tisztességtelenségére hivatkozott, az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmet érdemben tárgyalhatta [2/2011. PK vélemény 5.b) pont], mindezek alapján az elsőfokú bíróság hatásköre és illetékessége az rPp. 23. § (1) bekezdés k) pontja és rPp. 30/A. §-a alapján fennállt.

[28] Az elsőfokú bíróságnak a hatályon kívül helyezés folytán folytatódó eljárásban a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.620/2018/8-II. számú végzéséből kiindulva olyan keresetről kellett volna döntenie, amely a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésébe foglalt tartalommal előterjesztett, a szerződés érvénytelenségének a felek közötti elszámolásra is kiterjedő jogkövetkezményére is irányul.

[29] Alaptalanul hivatkozott arra a II. rendű alperes, hogy az elsőfokú bíróságnak az ítélete rendelkező részében a keresetnek helyt adás esetén a szerződés érvénytelenségét külön meg kell állapítania, mert a szerződés érvénytelenségének megállapítására, egyben az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására és az alperes marasztalására irányuló kereseti kérelem nem több – egy megállapításra és jogalakításra, valamint marasztalásra irányuló – kereseti kérelem, nem keresethalmazat, hanem egyetlen kereset. Ennek megfelelően a bíróság ítéletének rendelkezést kizárólag az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására és a marasztalásra kell tartalmaznia.

[30] A kereset alapján azonosítható az érdemben elbírált jog, és vizsgálható ehhez képest az érdemi döntés terjedelme, továbbá a keresetnek van meghatározó jelentősége az ítélt dolog eldöntésénél. A kereset egészét a jog- és tényállítás, valamint a rPp. 121. § (1) bekezdésének e) pontjában előírt határozott kereseti kérelem összessége alkotja, ez teremti meg a fél által érvényesített jog tárgyában meghozott ítélet anyagi jogerejét, amely kizárja, hogy a fél ugyanabból a tényalapról származó ugyanazon jog iránt, ugyanazon féllel szemben újabb keresetet indítson [rPp. 229. § (1) bekezdés].

[31] Az EUB a C-483/16. számon folyamatban volt előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletében a DH2 törvény 37. §-ához hasonló különleges eljárási követelményeket megállapító nemzeti szabályozást nem találta a 93/13/EGK Irányelv 7. cikkével összeegyeztethetetlennek. Kifejtette, hogy a fogyasztóvédelem nem abszolút jellegű, így az, hogy valamely különleges eljárásban fennállnak bizonyos eljárási követelmények, amelyeket a fogyasztónak a jogai érvényesítéséhez tiszteletben kell tartania, nem jelenti azt, hogy a fogyasztó ne részesülne hatékony bírói jogvédelemben (50. pont). Megállapította, hogy a DH2 törvény 37. §-a annak ellenére, hogy további erőfeszítést követel a fogyasztótól, a fogyasztó hatékony bírói jogvédelemhez való jogát aránytalanul hátrányosan nem érinti (51-52. pontok).

[32] Az EUB döntésére tekintettel a bíróságoknak a DH2 törvény hatálya alá tartozó szerződések egyes feltételei tisztességtelenségének megállapítása iránti keresetek elbírálásánál a DH2 törvény 37. § (1) bekezdését minden olyan esetben alkalmazniuk kell, amikor a jogkövetkezmények alkalmazásánál a támadott feltétel a felek egymás közötti elszámolását is érintheti.

[33] A DH2 törvény általános indokolása szerint a törvény megalkotásának közvetlen előzménye a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) megalkotása volt, amely a törvény hatálya alá tartozó szerződések esetében kimondta az árfolyamrés semmisségét, illetve felállította az egyoldalú szerződésmódosítási jog kikötésére vonatkozó tisztességtelenség vélelmét. Az érvénytelen szerződéses rendelkezések alapján szükségessé váló elszámolás kérdéseit rendezte a jogalkotó a DH2 törvényben. Ez az elszámolás az árfolyamrésnek a 2014. évi XXXVIII. törvény 3. §-ában kimondott semmissége, valamint az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó kikötéseknek a bíróság által megállapított érvénytelensége miatt vált szükségessé, mert az érvénytelen szerződéses kikötések alkalmazása következtében a fogyasztók javára túlfizetés keletkezett. A DH2 törvény alapján ezeket a túlfizetéseket kellett a pénzügyi intézményeknek a fogyasztókkal elszámolni.

[34] A DH2 törvény 37. §-ához fűzött indokolás szerint a szabályozás célja, hogy a hatálya alá tartozó fogyasztói kölcsönszerződéseken alapuló elszámolási viták mielőbbi végleges lezárása megvalósuljon. A DH2 törvény 37. §-a ennek a jogalkotói célnak az elérése érdekében zárja ki a hatálya alá tartozó szerződések tekintetében annak a lehetőségét, hogy a fél a szerződés érvénytelenségének – akár részleges, akár teljes – megállapítását az árfolyamrés és az egyoldalú szerződésmódosítási jogi tisztességtelenségén kívüli egyéb érvénytelenségi okból anélkül kérhesse, hogy az érvénytelenség elszámolásra is kiterjedő jogkövetkezményeinek alkalmazását kérné.

[35] Mindezek alapján a DH2 törvény 37-37/A. §-ai alapján a felperes keresete akkor felel meg a DH2 törvény 37. § (1) és (3) bekezdésében, és az rPp. 121. § (1) bekezdés c) és e) pontjában foglaltaknak, ha az az alkalmazni kért jogkövetkezmény szerint tartalmazza a felek közötti elszámolásra is kiterjedő, a DH2 törvény 3-5. §-ai szerint készült elszámoláson alapuló, összegerszerűen megjelölt, határozott kérelmet. Csak az ilyen tartalmú kereset alkalmas arra, hogy a bíróság döntése az rPp. 215. §-ával összhangban megfeleljen a DH2 törvény 37-37/A. §-aival előírt követelményeknek, és biztosítsa annak a jogalkotói célnak az elérését, hogy a felek közötti, a szerződés érvénytelenségén alapuló elszámolási vita véglegesen lezáruljon.

[36] A DH2 törvény 37. § (1) bekezdéséből következő perelőfeltételeket a bíróságnak hivatalból kell vizsgálnia.

[37] A felperes jogkövetkezmény levonására előterjesztett keresetének értelemszerűen nem csak a DH2 törvényben írt szabályoknak, hanem az érvényessé nyilvánítás kapcsán a rPtk. 237. § (2) és (3) bekezdésében írtaknak is meg kell felelnie.

[38] Ezt az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről szóló 2/2010. (06.28.) PK vélemény a 2. pontjában akként egyértelműsíti, hogy a félnek a szerződés érvénytelenségére alapított marasztalási kérelemben pontosan meg kell jelölnie, hogy az érvénytelenség valamely törvényi jogkövetkezményének alkalmazását milyen tartalommal kéri a bíróságtól.

[39] A DH2 törvény 37. §-a alapján az elszámolás csatolása nem mentesíti a felet az alól a kötelezettsége alól, hogy megjelölje, hogy az érvényessé nyilvánítást követően a szerződés milyen tartalommal álljon fenn a felek között, azaz milyen tartalom figyelembevételével kell a szolgáltatást-ellenszolgáltatást a felek között elszámolni. Bár a bíróságot a felperes keresete a kért jogkövetkezmény (hatályossá nyilvánítás, érvényessé nyilvánítás) tekintetében nem köti, a kereseti kérelemnek koherensnek kell lennie. A felperesnek nem csak azt kell megjelölnie a keresetében, hogy a kölcsönszerződés alapján számítása szerint az alperes által kimutatott tartozással szemben milyen összegű tartozása áll fenn, hanem a saját elszámolásához fűzött magyarázatból megállapíthatónak kell lennie, hogy mi a különbség oka, indoka. A magyarázatnak igazodnia kell a keresetben megjelölt érvénytelenségi okhoz, és az alkalmazni kért jogkövetkezményhez, azaz jelen esetben a kereset szerint érvényessé nyilvánított szerződés tartalmához.

[40] Az érvényessé nyilvánítás a bíróság ex tunc hatályú konstitutív döntése. Az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pontjában kifejtettek szerint az érvénytelenségi ok kiküszöbölése, orvoslása során a bíróság alakítóan nyúl bele a felek szerződésébe. Az érvénytelenségi ok kiküszöbölése a bíróság részéről lényegében a szerződés tartalmának a módosításával (ami nem azonos az rPtk. 241. §-a szerinti szerződésmódosítással) az érvénytelenségi ok miatt keletkezett érdeksérelem kiküszöbölését jelenti.

[41] Figyelemmel arra, hogy a felperes megváltoztatott keresete az árfolyamkockázatot korlátlanul a felperesre hárító, a szerződés egészének érvénytelenségére kiható feltétel tisztességtelenségének a megállapítására irányul, ezért a felperesnek a keresetben a DH2 törvény 37. §-a alapján az érvénytelenségi ok kiküszöbölésével az érvényessé nyilvánítani kért szerződés tartalmára és az így elérni kívánt szerződéses tartalom alapján a felek közötti elszámolásra kiterjedő és összességében is megjelölt keresetet kellett volna előterjesztenie.

[42] A felperes az újabb eljárásban meg kívánta változtatni a keresetét, miután megkapta az elsőfokú bíróság 7.G.40.178/2019/2. számú, a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.620/2018/8-II.sz. hatályon kívül helyező végzésébe foglalt iránymutatásnak megfelelő, a DH2 tv 37. § (1) bekezdésének megfelelő kereset előterjesztésére felhívó végzését. A felperes 2019. augusztus 28. napján keresetváltoztatást terjesztett elő, azonban a

megváltoztatott keresete sem felelt meg a DH2 törvény 37. §-ában foglaltaknak, ezért az elsőfokú bíróságnak ismét a DH2 törvény 37. §-a szerinti felhívást kellett volna közölni a felperessel a perelőfeltétel biztosítása érdekében a jogkövetkezményekre történő figyelmeztetéssel.

[43] A felperes a keresetváltoztatásban nem jelölte meg, hogy a szerződés érvényessé nyilvánítását milyen tartalommal kéri, ezért azt az elsőfokú bíróság sem ismerte az ítélete indokolásában. A felperes a keresetváltoztatásában csak idézte a Kúria Konzultációs Testületének különböző ajánlásait ebben a körben (7.G.40.178/2019/3. sz. alatti keresetváltoztatás), ami nem felel meg a kereseti kérelemmel szembeni határozottság és egyértelműség követelményének. A felperes a megváltoztatott keresetéhez csatolt számítást nem a felülvizsgált elszámolás alapján készítette el, mert arra hivatkozott, hogy a felülvizsgált elszámolás nincs a birtokában, amely körülmény azonban nem mentesíti a felperest az alól, hogy az elszámolását a felülvizsgált elszámolásra kiterjedően végezze el. A felperes maga is hivatkozott arra, hogy a felülvizsgált elszámolás vele szemben megtörtént, ezért a felülvizsgált elszámolás csatolása a peres iratok közé nem mellőzhető. A felperes a keresetváltoztatásában (7.G.40.178/2019/3. sz. alatti keresetváltoztatás 4. oldal) idézte az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjának rendelkezését, de erre az érvénytelenségi okra alapítva nem volt határozott kereseti kérelme a jogkövetkezmény levonására az elszámolásra is kiterjedően. A megváltoztatott keresete ezért sem felelt meg az rPp. 121. § (1) bekezdés c) és e) pontjában és a DH2 törvény 37. §-ába foglalt követelményeknek, továbbá ebben a körben a felperes nem jelölte meg az érvényesíteni kívánt jog alapjául szolgáló tényeket és azok alátámasztásául szolgáló bizonyítékait sem.

[44] Az elsőfokú bíróság nem követelte meg a felperestől, hogy a megváltoztatott kereset a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésének megfelelő tartalommal terjessze elő, ezért nem is hívta fel a felperest annak előterjesztésére a DH2 törvény 37. § (2) bekezdésében foglalt jogkövetkezmények terhével. A DH2 törvény 37. § (1) bekezdésében meghatározott perelőfeltétel hiányában tárgyalta a felperes megváltoztatott keresetét és hozott arról a rPp. 212. § (1) bekezdése alapján érdemi döntést.

[45] Az rPp. 163. § (2) bekezdése szerint a bíróság az ellenfél beismerése, mindkét fél egyező vagy az egyik félnek az ellenfél által bírói felhívás [141. § (2) bekezdése] ellenére kétségbe nem vont előadása folytán valónak fogadhat el tényeket, ha azok tekintetében kételey nem merül fel.

[46] Az elsőfokú bíróság az rPp. 163. § (2) bekezdése alkalmazásával fogadta el valónak bizonyítás nélkül a felperes 2019. augusztus 27-én előterjesztett számításában (7.G.40.178/2019/3.sz. alatti keresetváltoztatás) foglalt tényeket. A felperes által a keresetváltoztatásához előadott tények, az ott levezetett számítás azonban a fentiekben kifejtettek szerint nem volt alkalmas arra, hogy az alperesek mulasztása esetén az elsőfokú bíróság az rPp. 163. § (2) bekezdésében foglaltak alapján bizonyítás mellőzésével valónak fogadja el az ott előadottakat. A bíróság az rPp. 163. § (2) bekezdése alapján az ellenfél által bírói felhívás ellenére kétségbe nem vont tényeket akkor fogadhatja el bizonyítás elrendelése

nélkül valónak, ha azok valósága tekintetében kételye nem merül fel. Ha a bíróságnak az előadott tények tekintetében bármilyen kételye támad, akkor az általános szabályok szerint bizonyítást kell elrendelnie. A felperes számításának helyessége, ekként a számítással együtt előadott tények kétségesek voltak, mert az nem a felülvizsgált elszámolás alapján készült, továbbá a felperes keresete az általa előadott tények és a kért jogkövetkezménye tekintetében hiányos volt, ezért az alperesek mulasztása ellenére az rPp. 163. § (2) bekezdése nem lett volna alkalmazható.

[47] Az elsőfokú bíróság a rPp. 141. § (2) bekezdése alkalmazásával nem hívta fel a felperest a fenti szempontok szerint a keresete pontosítására, és a keresetben fennálló ellentmondásokat és hiányosságokat nem kísérelte meg feloldani. A DH2 törvény hivatkozott rendelkezéseinek megfelelő kereseti kérelem és az előbbiekkal összhangban álló tájékoztatási kötelezettség teljesítésének hiányában a fogyasztóvédelmi rendelkezéseknek mindenben megfelelő rendelkezés jelenleg nem hozható.

[48] Mindezek miatt a másodfokú bíróság a rPp. 252. § (2) bekezdése értelmében az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

[49] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak a tárgyalás ismételt megnyitását követően fel kell hívnia a felperest a DH2 törvény 37. § (2) bekezdésében foglalt jogkövetkezményre figyelmeztetés mellett, hogy a megváltoztatott kereseti kérelmét az rPtk. 237. § (2) és (3) bekezdésének, továbbá a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésének megfelelő tartalommal terjessze elő, jelölje meg, hogy mely érvénytelenségi ok kiküszöbölésével a szerződést milyen tartalommal kéri érvényessé nyilvánítani. Emellett a felperesnek az alkalmazni kért jogkövetkezményen alapuló, a felek közötti elszámolásra is kiterjedő, a megjelölt egyes érvénytelenségi okhoz (vagy okokhoz) igazodó határozott kérelmet is elő kell terjesztenie a DH2 törvényen alapuló felülvizsgált elszámolás figyelembevételével.

[50] Ezt követően az elsőfokú bíróságnak a felhívás eredményétől függően kell az elsőfokú eljárást folytatnia, a felhívás teljesítésének hiányában a DH2 törvény 37. § (2) bekezdésében foglalt jogkövetkezményeket alkalmaznia.

[51] Amennyiben a felperes a kereseti kérelmét a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésének megfelelő tartalommal előterjeszti, az alpereseket megfelelő határidő biztosításával fel kell hívnia az ellenkérelmük előterjesztésére, majd arra figyelemmel meg kell állapítania a bizonyításra szoruló tényeket, erről a feleket az rPp. 3. § (3) bekezdésének megfelelően előzetesen tájékoztatnia kell, továbbá a bizonyításra köteles felet a rPp. 141. § (6) bekezdése szerint jogkövetkezményre való figyelmeztetéssel kell felhívnia bizonyítékai és bizonyítási indítványai előterjesztésére.

[52] Az elsőfokú bíróság a fentiek szerint lefolytatott eljárást követően lesz abban a helyzetben, hogy az anyagi jogi és eljárásjogi szabályoknak mindenben megfelelő érdemi döntést hozzon.

[53] A másodfokú bíróság – a határozatának jellegére tekintettel – az rPp. 252. § (4) bekezdése alapján a másodfokú perköltség összegét csupán megállapította, amelynek viseléséről az elsőfokú bíróságnak az eljárást befejező határozatban kell döntenie. A pertárgyérték megállapítása során azt az összeget kellett irányadónak tekinteni, amelyhez az alkalmazni kért jogkövetkezmény alapján a fél az állítása szerint hozzájuthat. Így foglalt állást a Kúria például a Gfv.VII.30.410/2017/2. számú és a Gfv.VII.30.049/2020/6. számú határozataiban. A másodfokú bíróság az így megállapított 927.973 forint fellebbezési érték alapján a másodfokú perköltséget a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1) bekezdése, (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és a 4/A §-a alapján a felperesnél és a II. rendű alperesnél is a felmerült 20.000 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjban, továbbá a II. rendű alperes által az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdés és a 46. § alapján megfizetett 74.240 forint fellebbezési illetékben állapította meg. A III. rendű és a IV. rendű alpereseknek a másodfokú eljárásban nem merült fel számításba vehető perköltsége.

[54] A másodfokú bíróság észlelte, hogy a II. rendű alperes a fellebbezését a szükségesnél nagyobb illeték összeg, 1.254.400 forint fellebbezési illeték kiszabására nyújtotta be az adóhatósághoz az Itv. 74/A. § (5) bekezdése alapján. A jelen eljárásban a fellebbezési illeték helyes összege 74.240 forint, ezért a 1.180.160 forint fellebbezési illeték visszatérítését kérheti az állami adóhatóságtól az Itv. 79. §-a és a 80. § (1) bekezdés i) pontja alapján az adózás rendjéről szóló törvény szerint, külön eljárásban.

Budapest, 2021. december 1.

Dr. Pusztai Anita

a tanács elnöke

Dr. Pásztor Csaba

előadó bíró

Dr. Szentpáli Judit

bíró